

Het Risico Platform Overheden is de professionele community van concern- en businesscontrollers, risicomangers, hoofden Financiën en strategisch adviseurs bij gemeenten.

Ons doel: kennis en ervaringen uitwisselen en van elkaar leren.
Inschrijven voor deze nieuwsbrief?
[Stuur een mail naar rpo@vng.nl](mailto:rpo@vng.nl)

Meer weten over het RPO?
[Kijk ons introductiefilmpje](#)

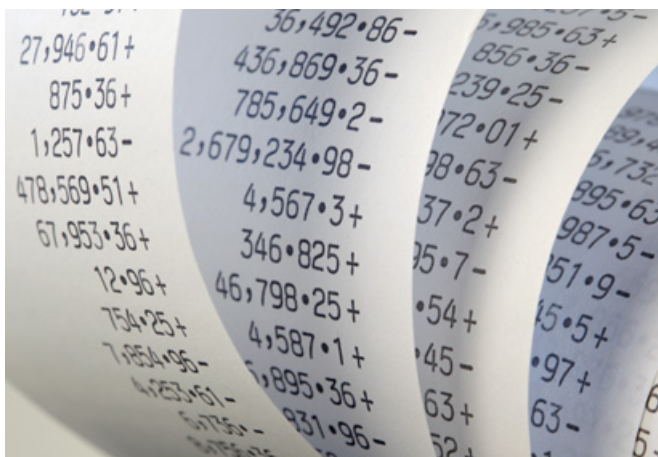
Effecten voor gemeenten

Met stoom en kokend water sluitende begrotingen

Op de valreep kwam het kabinet met extra middelen voor de gemeenten. Zo kwamen er in veel gemeenten - met stoom en kokend water - toch overwegend sluitende meerjarenbegrotingen. We doen een rondje langs de RPO-bestuursleden. Wat is in hun gemeenten het effect?

'Het was bizar druk, maar vaktechnisch fantastisch,' zegt Tom Noordermeer, concerncontroller in Zevenaar. Het hele jaar stond in het teken van het ravijn en waren er pijnlijke maatregelen verkend. Toen kwam 17 april. 'In de loop van die week gingen we van dikke ellende naar "eigenlijk niet zoveel aan de hand".'

De strategie waarop we twee jaar hadden voorgesorteerd ging in twee weken tijd helemaal op z'n kop. Het was in ons MT nauwelijks uit te leggen.' Weliswaar zijn de cijfers in de kadernota nu positief, Zevenaar is er nog niet. 'We hebben nog een joekel van een inflatieprobleem op te lossen en in het sociaal domein is ook nog veel te doen.'

Pijnlijke keuzes uitgesteld

In Meppel maakte de organisatie vorig jaar een perspectiefnota met als doel om de balans tussen ambities en middelen te verbeteren. 'Toen de voorjaarsnota kwam, hoefden we die pijnlijke keuzes niet meteen te maken,' vertelt concerncontroller Rinze Bolijn. De bezuinigingen voor de korte termijn zijn nu beperkt tot 'opruimacties', efficiënter omgaan met budgetten en schrappen wat niet nodig is.

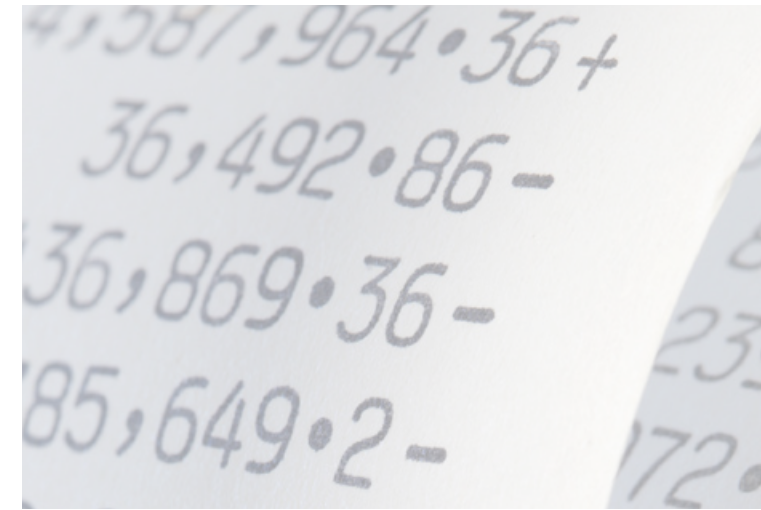
Voor de lange termijn beginnen ze in Meppel wel met drie onderzoeken. Eén om in het sociaal domein meer preventie in te zetten om dure hulptrajecten te voorkomen. Het tweede betreft wijk- en dorpsgericht werken. 'In wijken en buurten kijken hoe we beter kunnen samenwerken om vraagstukken die spelen aan te pakken.

Met name vraagstukken, die passen bij wat de bewoners zelf willen.' Het derde onderzoek gaat over het klaar maken van de gemeentelijke organisatie voor de toekomst via onder meer digitalisering. 'De vraag is of we met AI en het op orde brengen van processen het werk met minder mensen kunnen doen, ook gezien de toenemende arbeidsmarktkrapte.'

Kleine pleister

In Best houdt de organisatie nog steeds rekening met een negatief saldo voor de jaren na 2027, vertelt concerncontroller Corienne Boterbrood. Dit komt door de verliezen op de jeugdzorg. Maar de verwachte tekorten zijn minder hoog dan verwacht, vooral voor 2026 en 2027. 'Wij zitten in een unieke situatie. We onderzoeken op dit moment een mogelijke fusie met onze buurgemeente Oirschot per 1 januari 2028. Dit betekent dat er mogelijk vanaf 2028 een andere financiële situatie zal ontstaan. De gevolgen hiervan zijn op dit moment nog niet bekend. Puur naar de gemeente Best kijkend moeten we op de lange termijn keuzes maken om financieel gezond te blijven.'

'Het is mooi dat we geld krijgen,' zegt Rosalie Porte, manager concerncontrol en strategie van Bronckhorst, 'maar het is een te kleine pleister.' In Bronckhorst is de begroting – door verschillende keuzes al te maken – sluitend voor 2026, maar meerjarig zijn er tekorten waarvan vanaf 2028 hoger. 'Het is zeker dat we voor de lange termijn keuzes moeten maken in de ambities.' Nog dit jaar brengt de organisatie in kaart welke keuzes mogelijk zijn. 'Dit doen we ruim voor de verkiezingen, zodat die er niet mee worden belast. Het

is wel van belang dat alles op tafel ligt bij de vorming van een nieuwe coalitie.'

In Rotterdam wordt het effect van de Voorjaarsnota op de meerjarenbegroting nog nader uitgewerkt. 'Het eerste beeld is dat de cijfers redelijk in lijn zijn met wat we hadden opgenomen. De grootste zorg bij ons zit in het zorgdomein,' zegt directieadviseur Chantal Beeckman. In Rotterdam waren de voorbereidingen voor de voorjaarsnota net afgerond toen de cijfers van het rijk kwamen. 'We nemen ze mee in de begroting van 2026. Er is wel een quick scan gedaan om de impact te duiden, maar in een relatief rustig proces.' ●

Verslag RPO-bijeenkomst

Sturen op maatschappelijke effecten

Met collega's een paar uur flink *nerden* op de begroting en de jaarstukken. Hoe maak je het zo dat de gemeente de doelen en resultaten scherp heeft, en dat iedereen het zijne doet om ze te behalen?

Dat was het onderwerp van de RPO-bijeenkomst van 19 juni in Best. Een geanimeerde, druk-bezochte bijeenkomst, zowel fysiek als online. 'Een bron van inspiratie,' zei RPO-bestuurslid en gastvrouw Corienne Boterenbrood.

Jeroen van Veen, concerncontroller Weert, en Dennis van der Graaf, concerncontroller Alphen aan den Rijn, gaan het gesprek aan met de collega's uit het land, en ze delen hun eigen aanpak en ervaringen. Eerst peilen ze ervaringen met de Mentimeter. In de meeste gemeenten (26 tegen 17) sturen ze vooral op geld. Het beeld past in het verhaal van Jeroen en Dennis, die signaleren dat het meestal zoveel over geld en verplichte nummers gaat dat sturen op kansen en

risico's ondergesneeuwd raakt. In de Mentimeter geven 11 deelnemers aan dat bij de resultaten zijn verbonden aan een effect, 25 deelnemers zeggen dat dit in hun gemeente niet zo is. De stelling 'Risico's zijn voor ons een verplicht nummer' onderschrijven 22 deelnemers, 12 zeggen 'niet waar'.

Vooral geld

Jeroen en Dennis willen meer bezig zijn met wat we als gemeenten inhoudelijk voor de samenleving doen. 'Maar', zegt Jeroen, 'als ik kijk naar de begroting, zie ik vooral geld. In de gemeente-begroting is gemiddeld 67% van de pagina's gewijd aan de derde W-vraag: wat mag het kosten?'

Voor Jeroen hoort bij 'in control zijn' dat de organisatie wendbaar is, weet wat inwoners willen, en dit helder maakt in een strategische visie voor de lange termijn. Hij ontwikkelde een stuurmodel dat hij ook gebruikt als praatplaat om de werkwijze aan de organisatie uit te leggen. 'De bijvangst is dat medewerkers zich veel meer bewust worden hoe hun werk bijdraagt aan de samenleving.'

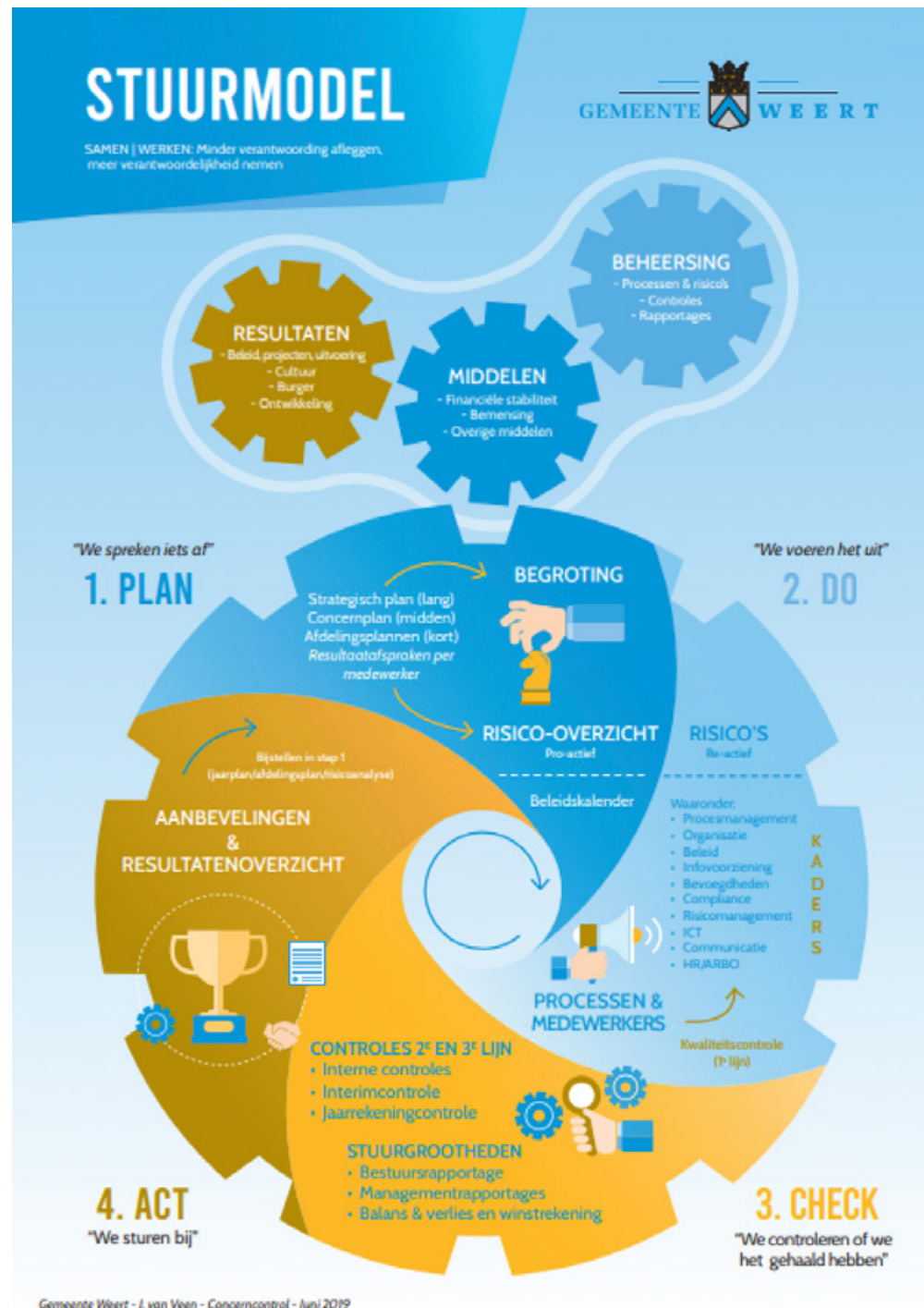
Dennis vertelt dat hij in de gemeente Stichtse Vecht, en in Alphen aan den Rijn waar hij tegenwoordig werkt, steeds meer is gaan sturen op effecten. De (samenhangende) opgaven van de samenleving vertalen naar tastbare resultaten 'binnen' waarbij de causaliteit tussen activiteiten

en effecten duidelijk moet zijn. Te vaak zijn beleidsindicatoren losgezongen van de werkelijkheid, zeker de verplichte indicatoren.

De PDCA-cirkel (plan, do, check, act) draagt bij aan structurele kwaliteitsverbetering. 'Inzicht in maatschappelijke effecten en in de financiële positie van de gemeente zijn cruciaal om in tijd van financiële onzekerheid keuzes te maken.' Tot slot toont hij een model, ontwikkeld in de gemeente Stichtse Vecht, om de financiële positie van de gemeente te wegen, los van de individuele kentallen. ●

Jeroen en Dennis hebben hun verhaal uitgebreid opgeschreven in een artikel op de website van de VNG:

Artikel Sturen op maatschappelijke effecten

Oproep:

Doe mee in de werkgroep Integraal Risicomanagement

Binnen het RPO starten we een werkgroep voor het versterken van integraal risicomanagement in gemeenten. We zoeken enthousiaste deelnemers die willen meedenken over hoe we risicomanagement effectief en efficiënt kunnen inrichten, zodat het bijdraagt aan het realiseren van ambities en doelstellingen.

Doel

Het doel is handvatten te ontwikkelen voor een risicomanagementproces dat aansluit op de praktijk van gemeenten. Denk aan praktische richtlijnen en voorbeelden die helpen om risico's en kansen beter in beeld te brengen en mee te nemen in besluitvorming.

De werkgroep heeft drie pijlers:

1

Afstemming op strategische doelen

Hoe stem je risicomanagement af op verschillende niveaus (strategisch, tactisch, operationeel)? Welke aandachtsgebieden neem je mee (zoals beleid, opgaven, projecten, processen, verbonden partijen)? En welke risicocategorieën onderken je?

2

Methoden en technieken

We ontwikkelen handvatten voor het identificeren, analyseren en aanpakken van risico's. Denk aan praktische stappen en hulpmiddelen die je direct kunt toepassen.

3

Vastlegging en rapportage

Hoe leg je risico-informatie vast en hoe rapporteer je hierover? Wat presenteer je aan wie, in welke vorm en op welk moment?

Wat vragen we van jou?

- Deelname aan een aantal (digitale) werksessies
- Inbreng van praktijkervaring en ideeën
- Bereidheid om mee te denken over en het eventueel uitwerken van toepasbare oplossingen voor gemeenten.

De eerste bijeenkomst plannen we na de zomervakantie. Wil je meedoen of heb je vragen? Laat het ons weten via rpo@vng.nl vóór 31-8-2025.

**Samen zorgen we voor een
risicoaanpak die werkt!**

Schadeverzekeraar gemeenten

Startschot Risicobeheerfonds

Bij de Algemene Ledenvergadering van de VNG tekende burgemeester Roel Wever van Heerlen, als eerste de startverklaring voor het Risicobeheerfonds. Dit was het officiële begin van het werven van gemeenten. Wanneer zoveel gemeenten meedoen dat ze samen 30% van de inwoners van Nederland dekken, kan het Risicobeheerfonds van start gaan.

Het Risicobeheerfonds is een eigen schadeverzekeraar voor gemeentelijke gebouwen, voor en door gemeenten. Het komt half in eigendom van de deelnemende gemeenten, half van de VNG. Het Risicobeheerfonds wil gemeenten langjarig financiële zekerheid geven over de premies en grip op de risico's van gemeentelijke gebouwen.

De VNG benoemt als voordelen: structureel lagere kosten, inzicht in risico's van gebouwen via het digitale dataportaal, preventie en lagere kosten met advies en collectieve kennis van risicobeheer, kennisdeling en onderlinge samenwerking via een professioneel netwerk. Het Risicobeheerfonds begint te verzekeren vanaf 1 januari 2027. Voor gemeenten die willen toetreden, maar nog een contract hebben lopen, komt er een ingroepad.

Het RPO en de concerncontrollers van de 100.000+gemeenten brachten eerder positief advies uit over het Risicobeheerfonds. De plannen zijn aangepast aan de opmerkingen, zo is de business case bijgesteld.

Startverklaring

Om de start van het Risicobeheerfonds te kunnen voorbereiden, vraagt de VNG gemeenten een startverklaring te ondertekenen. Dit is een bestuurlijke intentie om het toe treden tot het Risicobeheerfonds te onderzoeken, zonder verplichtend karakter. Je vindt een model startverklaring op de website van het Risicobeheerfonds. ●

Meer informatie?

Kijk op de website van Risicobeheerfonds

RISICO
BEHEERFONDS

Save the date: 9 oktober

RPO-congres: De kracht van hoe het wél kan

Noteer je vast de datum van het RPO Congres?

**Donderdag 9 oktober, Amersfoort in de Eenhoorn,
tegenover het station.**

Hoe kunnen we het beste omgaan met financiële onzekerheden, arbeidskrapte en geringe beleidsvrijheid? Op het congres zoeken we naar wegen om verder te kijken dan de beperkingen. Met innovatieve werkwijzen en met gedragsverandering.

Rode draden zijn:

- Draagvlak voor risicomanagement
- Strategieën voor meer veerkracht
- Het inzetten van data en technologie

Keynote speakers

- Menno Lanting, expert digitale transformatie en innovatie
- Ben Tiggelaar, gedragswetenschapper en bestsellerauteur, gespecialiseerd in leiderschap
- De Omdenkshow

Het precieze programma van deelsessies volgt via de congreswebsite. Denk aan inspirerende sessies met voorbeelden van slimme AI-oplossingen bij gemeenten, het toekomstbeeld van gemeenten 2040, over hoe te sturen bij toenemende schaarste, en over hoe onbewust gedrag meespeelt in het nemen van beslissingen.

Marceline Schopman is opnieuw onze dagvoorzitter. ●

